

Organiskt och mekaniskt på Sundsvalls museum

Matti Kallioinen – Homunculus, Sundsvalls museum, till 10 jan. 2016

Homunculus är latin och betyder liten människa. Ordet kan beskriva antingen en figur som sitter inne i våra hjärnor och styr oss eller en av människan skapad varelse som rör sig och tänker. I sagorna och myterna finns gott om exempel på galna vetenskapsmän som velat leka gudar och skapa artificiellt liv, gärna i avbild av sig själva. Homunculus är också det suggestiva namnet på den utställning av Matti Kallioinen som just nu visas på Sundsvalls museum.

Mitt i entréplanetens rymliga hall har en stor kub byggts upp särskilt för utställningen. På väggarna utanför den hänger något dussin teckningar och målningar. Här finns också tre skulpturer. De är målade i bjärta, nästan självlysande nyanser av rött och gult. Formerna för tankarna till något organiskt, livsformer från andra världar eller kanske kraftigt uppförstorade mikroorganismer. De vägghängda verken ger samma intryck. Temat är väl sammanhållet. Verken har titlar som Axiom, Teorem och Hyperbolisk krökning. Det ger tyvärr utställningen en lite högtravande inramning men förstärker känslan av att komma in i ett laboratorium.

Inne i kuben är det beckmörkt och besökarna krockar tafatt med varandra på väg in och ut. Efter ett tag vänjer sig ögonen vid mörkret och kan uppfatta former och rörelser. För att komma in måste besökarna gå genom en slags portal som är smyckad med blinkande lampor i olika färger. Portalen är formad som en organism, kanske en utomjordisk kropp utan ansikte. Längst in i mörkret ligger en lika märklig skapelse. Den påminner om den spetsiga, självlysande sista bossen i dataspelet Half Life. Alla varelsorna är sydda i svart nylontyg och har inbyggda fläktar som omväxlande fyller och tömmer dem på luft. När de fylls sväller de upp som organiskt formade ballonger och när de töms sjunker de ihop.

Mitt i rummet hänger en klase figurer med lysande diodögon från snören i taket. De ser ut som människor fast mindre och sprattlar verklighetstroget när de fylls med luft. Ett besökande barn skriker WOW när ballongdockorna plötsligt jäser upp med ett våldsamt pysande. Ungen klämmer förtjust på en av dem och springer sedan vidare för att sparka på en annan del av installationen längre bort.

Rökmaskiner pyser och det luktar ungdomsdisko. I rummet spelas musik som Matti Kallioinen själv gjort för utställningen. Den för tankarna till 80-talets rymdmusik och förstärker känslan av att vara i ett blinkande UFO tillsammans med märkliga och kanske lite hotfulla utomjordingar som krymper och sväller. Jag har stor respekt för konstnärer som lyckas få mekanik att fungera. Allt som blinkar, låter och rör sig har säkert krävt en hel del programmering.

En text på kubens vägg liknar installationsverket vid Platons grotta. Det bidrar till att hela utställningen känns lite väl intellektualiserad. För mig är behållningen de häftiga visuella effekterna. Det är synd att det anses finare att referera till gammalgrekiska tänkare än till populärkultur, här är det mycket lättare att dra paralleller till science fiction än till filosofi och retorik. Överlag gör texternas och titlarnas inramning att innehållet känns svårtillgängligt och kanske lite onödigt pretentiöst. Mitt förslag är att antingen ta med uppslagsboken till utställningen eller att skippa att läsa texterna och istället helt fokusera på färg, form och ljud och de frågor om den artificiella intelligensens moraliska dilemman som Kallioinens verk väcker.

Text och foto: Alveola Ämting
Volym 2015-10-22